

آیا می‌دانستید با عضویت در سایت جزوه بان می‌توانید به صورت رایگان جزوات و نمونه

سوالات دانشگاهی را دانلود کنید؟؟

فقط کافیست روی لینک زیر ضربه بزنید



[ورود به سایت جزوه بان](#)

[Jozveban.ir](http://Jozveban.ir)

[telegram.me/jozveban](https://telegram.me/jozveban)

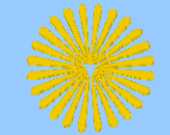
[sapp.ir/sopnuu](https://sapp.ir/sopnuu)

جزوات و نمونه سوالات پیام نور



@sopnuu

jozveban.ir



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

رشته مترجمی زبان انگلیسی

نام درس : نگارش فارسی

نام منبع : نگارش فارسی

نام مؤلف : دکتر منصور ثروت

تعداد واحد : ۲ واحد



تهیه کننده : طاهر لاوژه

دستیار آموزشی مرکز بوکان



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

یا هو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



✓ زبان چیست ؟

✓ نویسندگی چیست ؟ نویسنده کیست ؟

✓ رعایت قواعد درست نویسی

✓ بند ( پاراگراف )

✓ عدد و طرز نگارش آن

✓ مراحل نگارش

✓ نثر از دیدگاه سبک

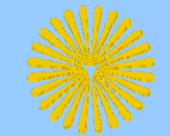
✓ انواع نثر





( ادامه )

- ✓ مقاله نویسی
- ✓ زبان معیار
- ✓ عوامل مؤثر در نگارش
- ✓ خلاصه نویسی
- ✓ نظم و نثر
- ✓ زبان و واژگان عامیانه و نگارش
- ✓ عفت قلم
- ✓ آشنایی با شیوه تنظیم مطالب رساله



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

## اهداف درس

□ هدف درس ؛

آگاهی بخشیدن به دانشجویان درباره اهمیت و ضرورت نگارش درست ، تعمیق اندیشه های آنان با استفاده از اطلاعات بیشتر در رابطه با زبان ، سبک و شیوه های گوناگون بیان است .

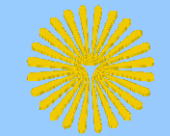


دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

جایگاه درس

□ نگارش فارسی ، دارای ۲ واحد نظری ، با پیش نیاز فارسی عمومی ، جزء دروس تخصصی رشته مترجمی زبان انگلیسی است که اصول اولیه نگارش صحیح را آموزش می دهد و لذا اهمیت ویژه ای دارد .



# نگارش فارسی

- ۱- آشنایی با زبان ، تعاریف آن و شناخت محدوده زبان.
- ۲- تفکیک نویسنده به معنای حرفه ای و فنی آن از نویسنده در مفهوم عام.
- ۳- آشنایی با انشاء و املاي درست .





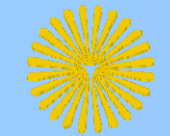
( ادامه )

- ۴- آشنایی با طرز درست پاراگراف بندی.
- ۵- نگارش درست اعداد در متن غیر علمی.
- ۶- تعریف نگارش درست ، محکم و مفید معنی.
- ۷- آشنایی با سبک و شیوه بیان و طرز نگارش.



( ادامه )

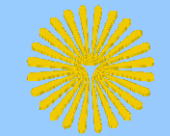
- ۸- آشنایی با انواع نثر و شیوه نگارش هر یک .
- ۹- آشنایی با نحوه تهیه و تدوین مقاله علمی.
- ۱۰- زبان معیار در برابر انواع لهجه ها ، زبان گفتار و کاربرد هر کدام.



# نگارش فارسی

( ادامه )

- ۱۱- آشنایی با شیوه درست مطالعه ، یادداشت برداری ،  
خاطره نویسی ، سفرنامه نویسی.
- ۱۲- آشنایی با شیوه خلاصه نویسی و خلاصه کردن  
کتاب ، مقاله و ...
- ۱۳- شناخت حد فاصل شعر و نثر.



( ادامه )

- ۱۴- آشنایی با دلایل تمایل به ساده گرایی در نگارش ، شناخت حدود و ابعاد واژگان عامیانه در ادبیات.
- ۱۵- تشخیص ارزش قلم و احساس مسؤولیت نویسنده آن.
- ۱۶- آشنایی با چگونگی تدوین رساله تحقیقی.





دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

## فصل اول

زیبان  
چسب؟

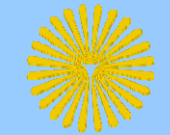


دانشگاه پیام نور

## فصل اول ؛ زبان چیست ؟

هدف کلی این فصل

□ آشنایی با زبان ، تعاریف آن و شناخت محدوده زبان.



## فصل اول ؛ زبان چیست ؟

• هدفهای رفتاری فصل

- ✓ سه صورت گوناگون استفاده از زبان را بنویسید.
- ✓ مفهومی را که زبان شناسان از زبان مطرح می کنند ، بیان کنید.
- ✓ تعریف “ زبان وسیلهٔ ایجاد ارتباط است ” را تحلیل کنید.



( ادامه )

- ✓ تعریف مناسبی از زبان ارائه دهید.
- ✓ نقش اصلی و نقش های فرعی زبان را بیان کنید.
- ✓ دیدگاه فردیناند دوسو سور را بیان کنید.
- ✓ علت “ نهاد اجتماعی بودن زبان ” را تحلیل کنید.





## فصل اول ؛ زبان چیست ؟

( ادامه )

- ✓ دیدگاه روان شناسی را راجع به زبان بنویسید.
- ✓ برخی از عوامل دگرگون کننده زبان را برشمرید.



- ساده می توان گفت : زبان وسیله ای است که انسان ها به کمک آن می توانند نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف سازند .
- زبان شناسان و متخصصان در ادبیات ، دید گسترده تری به زبان دارند .



- مردم واژه زبان را به صورتهای گوناگون مورد استفاده قرار می دهند ؛
  - ✓ زبان گلها ،
  - ✓ زبان موسیقی ،
  - ✓ زبان حیوانات .
- در واقع ، این سه صورت استفاده از زبان در میان مردم است .



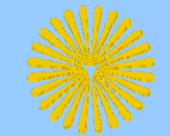
□ در اصطلاح زبان شناسی ؛

✓ زبان به مفهوم نظام اختصاصی پیام رسانی آوایی است که ظاهراً برای استفاده انسان به طور وارثی طراحی شده است .

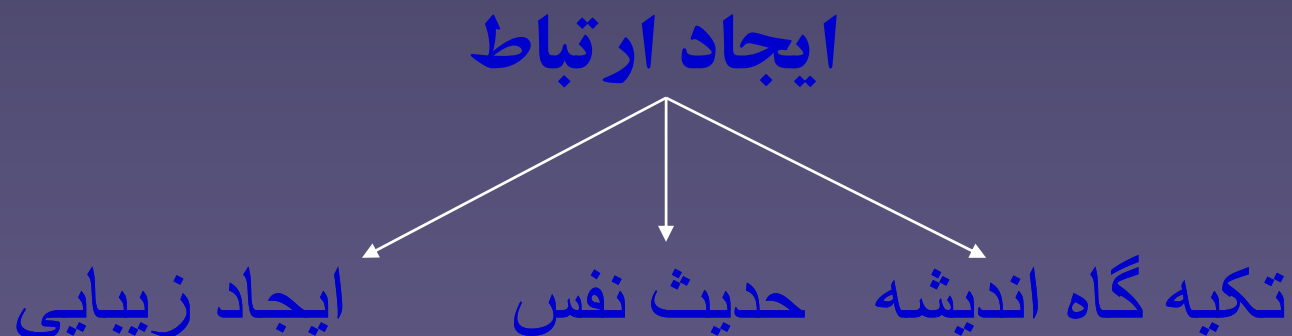


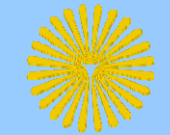


- با در نظر گرفتن جمله به عنوان واحد زبان ؛
- ✓ “به مجموعه نا محدودی جملات ، که با اعمال تعدادی محدود قاعده ، بر روی مجموعه محدودی واژه تولید می شوند ، زبان می گویند .”



□ نقش اصلی زبان ، ایجاد ارتباط و نقش های فرعی آن ،  
تکیه گاه اندیشه ، حدیث نفس و ایجاد زیبایی است .





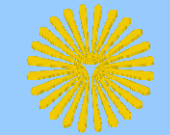
## فصل اول ؛ زبان چیست ؟

- زبان تنها مجموعه ای از صداها و واژه ها نیست ، بلکه شبکه ای از روابط است که بر روی هم نظام یا سیستمی را به وجود آورده است .
- زبان یک دستگاه منظم است .



## فصل اول ؛ زبان چیست ؟

- زبان پایهٔ مهمترین وسیله ارتباطی بشر و همهٔ نهادهای اجتماعی اوست.
- زبان از نشانه استفاده می کند.
- زبان هم نهادی اجتماعی است و هم مجموعه ای از نشانه. مجموعه همان سیستم است.



- چون زبان نمایشگر کردار انسان هاست ، روان شناس به آن توجه دارد .
- از دیدگاه روانشناس ، زبان وسیله یا عاملی است که کردار فرد را به نمایش می گذارد و الگوی سنجش شخصیت اوست .





□ زبان در مفهوم ساده‌ارتباطی در حد رفع نیازهای مادی و در سطحی عالی تر، به عنوان نیروی عظیم القاگر ؛

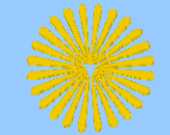
✓ افکار ،

✓ اندیشه ،

✓ احساس ،

✓ عاطفه

مطرح است .



### دگرگونی زبان :

- ① اوضاع و احوال اجتماعی ،
  - ② تغییرات و تحولات اقتصادی ،
  - ③ سیاسی و فرهنگی
  - ④ و دگرگونی های زیست - محیطی ،
- موجب مرگ و زایش واژه ها ، تغییرات نو و سبک های متناسب با نیازهای نو می گردد .



- با دگرگونی زبان ، زبان معیاری نیز اتخاذ می شود که پاسخگوی نیازهای جامعه باشد .
- زبان معیار به وسیله نویسندگان همراه با توسعه فرهنگ ، تمدن و دانش ، پخته تر ، قوی تر و قدرتمندتر می شود .



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

## فصل دوم

نویسنده کی چیست؟

نویسنده کیست؟



□ تفکیک نویسنده به معنای حرفه ای و فنی آن از نویسنده در مفهوم عام.





- ✓ ویژگی های عمده نویسنده غیر حرفه ای و حرفه ای را برشمرید.
- ✓ توضیح دهید چگونه “ زبان تنها وسیله ارتباط است؟”
- ✓ فرق مؤثر نویسی را با نگارش بلا مؤثر بنویسید.



- ✓ علت شکست یا توفیق نویسنده را توضیح دهید.
- ✓ نکاتی را که در بسیار خواندن باید مورد توجه قرار گیرند ، مشخص کنید.
- ✓ ضرورت مطالعه متون کهن را توضیح دهید.



( ادامه )

- ✓ عوارض سلطهٔ متون کهن را در ذهن نویسنده شرح دهید.
- ✓ منظور از اتحاد معنوی بین نویسندهٔ جدید و قدیم را چیست؟
- ✓ فکر و معنی فاخر را در نویسندگی توضیح دهید.



□ در معنای اصطلاحی آن ؛

نویسنده کسی است که از زبان به گونه ای متفاوت از افراد عادی جامعه و در هدفی والاتر از حد معمول بهره مند می شود .



- به مؤلفانی که در تاریخ ، جغرافیا ، فیزیک و هر فن و علم دیگر کتاب می نویسند ، نویسنده اطلاق نمی شود .
- نویسنده کسی است که عبارات را با بیانی شیوا و دلنشین بنگارد .





□ تا اینجا مشخص شد که ؛

✓ نویسنده در معنای خاص خود ؛ یعنی خلاق بودن ، زیبا نوشتن ، هنرمندانه نوشتن .

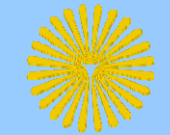
□ نویسنده به کمک نوشته اش ارتباط و اتحاد را با مخاطب خود برقرار می کند .



## فصل دوم ؛ نویسندگی چیست؟...

۳-۱-۲ کلیات

- کار نویسنده نه تنها ارسال پیام ؛ بلکه ایجاد تأثیر و تلقین اندوه و یا شادی نیز است .
- با این توضیح ، زبان همان ادبیات است و نویسنده همان ادیب .



- غایت نویسندگی ، نیل به مقصود است .
- مقصودی که با افکار و اندیشه های نگارنده منطبق است .
- اگر این انطباق نباشد ، نویسنده در کارش شکست می خورد .
- توجه بدین نکته در ترجمه نیز مفید است .



دانشگاه پیام نور

## فصل دوم ؛ نویسنده کیست؟...

۲-۲ چگونه می توان نویسنده خوبی شد؟

□ بسیار خواندن ؛

- در ابتدا واژه را باید این قدر خواند که ملکه ذهن شود .
- سپس به طرز ترکیب کلمات در جمله دقت کرد .



- نگارش صحیح ، نوشتن به سبک معاصران است.
- با مطالعه در آثار کهن و جدید ، نویسنده باید بتواند با تلفیق عناصر زبانی و سبکی ، به بیانی متناسب با زمان خود دست یابد .





- پیامد تقلید صرف از آثار پیشینیان :
- ① اکتفا کردن به واژه ها و ترکیبات کهنه.
- ② دور ماندن از زبان زنده و پویانده جامعه.
- ③ طرد کردن و انکار هر شیوه ای جز اسلوب قدما.



- هر فکری به تناسب و الایی یا کم مایگی ، واژگان خویش را می طلبد و نویسنده خوب فکر بلند و اندیشه والا دارد .
- ذوق و الهام نیز با اندیشه های بلند پیوند دارند.



□ فواید مطالعه متون ادبی برای دانشجویان ؛

الف : تنویر افکار.

ب : وسعت بخشیدن به دید.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

## فصل سوم

# رعایت قواعد درست نویسی



□ آشنایی با انشاء و املاي درست .



## فصل سوم ؛ رعایت قواعد درست نویسی

هدفهای رفتاری

- ✓ اهمیت رعایت قاعده های دستوری را بیان کنید.
- ✓ چگونگی استفاده از فعل های بسیط را بنویسید.
- ✓ یک جمله غلط و یک جمله صحیح مثال بزنید.
- ✓ برای وجه وصفی مثال بزنید .



## فصل سوم ؛ رعایت قواعد درست نویسی

هدفهای رفتاری

( ادامه )

- ✓ مطابقت فعل با فاعل یا نهاد جمله از نظر شمار را توضیح دهید.
- ✓ چهار نکته که در مورد صفت و قید باید رعایت شود ، مطرح کنید.
- ✓ رسم الخط زبان فارسی را توضیح دهید.





- درست نویسی ، حتی در ابتدایی ترین سطح آن ، مرهون رعایت ضوابط درست نویسی ؛ یعنی مراعات اصول دستور هر زبان است .
- وقوف به دقایق دستوری ، فرد تازه کار را از خطا مصون می دارد .





## فصل سوم ؛ رعایت قواعد درست نویسی

۱-۱-۳ فعل

✓ به جای استفاده از افعال مرکب ، باید از فعل های بسیط بهره گرفت. با این کار ، عبارت های بلند به کوتاه بدل می شود.

✓ به جای “ یک جفت کفش اکتیاع کردم ” بگویید :  
“ ” ” ” ” خریدم . ”



□ ( ۱ )

درست



گرفتن

داشتن

اطلاع دادن

حاضر شدن

تعقیب کردن

کشتن

غلط ✓



اتخاذ کردن

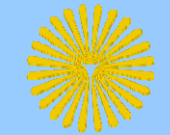
برخوردار بودن

در جریان قرار دادن

حضور به هم رساندن

مورد تعقیب قرار دادن

به قتل رساندن



( ۱-۲ )

✓ از نظر زمان در جمله های فعلی متعدد یک بند ، باید تناسب باشد .

✓ مقصود این است که سازگاری لازم بین زمان فعل های به کار رفته وجود داشته باشد .



( ۲-۲ )

عدم این تناسب را در مثال زیر ببینید :

“ عطار از کودکی او اطلاعات دقیقی در دست نیست . در  
کد کن نیشابور به دنیا آمده پدرش عطار بوده است ... ”





( ۳ )

□ پرهیز از حذف فعل بدون قرینه :

“ نامه را به دایره حسابداری ارسال و سپس دنبال آن را بگیرد ” . حذف فعل **کنید** از ترکیب **ارسال کنید** به قرینه **بگیرد** ، صحیح نیست .



( ۴ - ۱ )

□ نثر معاصر ، جملاتی که به شکل وجه وصفی به یکدیگر

معطوف شده است ، نمی پسندد :

“ او از ماموریت **برگشته** و به اداره **سر زده** و رئیس را **دیده** و به منزل آمده است . ”



( ۲ - ۴ )

□ بهتر است این گونه جملات را به صورت کاملی بنویسیم :  
“ او از ماموریت برگشت ، به اداره رفت ، رئیس را دید ، به منزل آمد . ”



( ۵ )

وقتی از صیغه سوم شخص ماضی نقلی استفاده می کنیم ،  
“ **است** ” که نشانه زمان نقلی است حذف نمی شود چون  
وجه وصفی به دست می آید ؛ مگر آن که حذف به قرینه  
باشد .





( ۶ )

□ مطابقت فعل با فاعل جاندار از نظر شمار :

“ دانش آموزی غایب بود . ”

□ عدم مطابقت فعل با فاعل غیر جاندار از نظر شمار :

“ برگها خشک شد . ”



( ۷ )

✓ در استفاده از فعل های معین مانند **استن** ، **گشتن** ، **شدن** ، و ... باید دقت کرد که بلافاصله تکرار نشود.

✓ نیز به صورت صحیح استفاده شوند مانند ؛ “ ارسال نمودن به جای ارسال کردن .”



( ۱ )

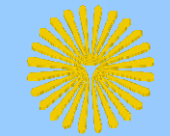
- صفت و موصوف ، قید و مقید از نظر تذکیر و تأنیث و یا افراد و جمع ، تطبیق نمی کند :
- ✓ دختر زرنگ – دختران زرنگ.
- ✓ مرد جاهل می نمود – مردان جاهل می نمودند .



( ۲ )

✓ صفت و قید در جای ویژه ای در جمله قرار نمی گیرد ولی بهتر است به مو صوف و مقید نزدیک باشد و یا دست کم میان آنها فاصله زیادی نباشد .





( ۳ )

□ قیودی که به کمک حرف اضافه ساخته می شود ، بهتر

است حرف اضافه مربوط حذف نگردد :

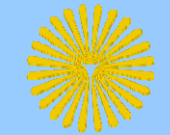
✓ نگوید: “ او هنگام غذا صحبت کرد . ”

✓ بگوید: “ او **به** هنگام غذا صحبت کرد . ”



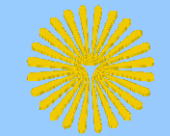
( ۴ )

✓ صفت و مو صوف برای رفع ابهام ، تصریح و تحدید  
مو صوف و مقید آورده می شود و لذا باید مناسب ترین  
و شایسته ترین آن انتخاب و گزینش شود .



□ انواع کتابت همزه :

- به صورت “ ا ” در آغاز کلمه : اعظم
- به صورت “ اُ ” در وسط و آخر کلمه : رأی – مبدأ
- به صورت “ آ ” در وسط کلمه : مأخذ
- به صورت “ وُ ” در وسط و آخر واژه : مؤمن – تَلَأُو



( ادامه )

- به صورت “ ی ” در برخی کلمات : **شیء**
- به صورت “ ء ” در پایان کلماتی که ما قبل آخر آن مصوت بلند است : **جزاء - سوء**





( ادامه )

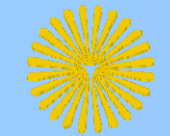
- همزه جزو نشانه های صوتی فارسی نیست .
- در هنگام اضافه ، همزه به صورت “ ی ” مکسور نوشته می شود : **املای صحیح** – **انشای فصیح** .



## فصل ۳ ؛ رعایت قواعد درست نویسی

۳-۲-۲ شیوه خط فارسی

- \* در شیوه خط فارسی ، هر کلمه ای به صورت واحدی مستقل نوشته می شود ، مگر در موارد ذیل :
- “ بای ” تأکید یا زینت : **برو** – **بگفت** .
- “ بای ” پیشوند : **بخرد** – **بجا** .
- “ نه ” حرف نفی : **نرفت** .



( ادامه )

- “ م ” حرف نهی : **مرو** .
- کلماتی نظیر ؛ **همین** - **همچنان** - **چنانچه** و ...
- واژگانی چون ؛ **کیست** - **چیست** و ...
- “ آن ” و “ ها ” نشانه جمع : **جوانان** - **کتابها** .
- **پسوندها** و **پیشوندهایی** که جدا از هم نوشته نمی شود :  
**نخلستان** - **غمگین** .



( ادامه )

□ کلماتی که واحد مستقل معنایی را تشکیل می دهند :

جهانگشا - دلنشین و...

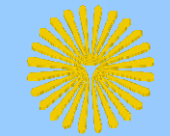
□ “ تر ” و “ ترین ” نشانه های صفت تفضیلی و عالی : بهتر

بزرگترین .

□ مگر در مواردی که قاعده آسان خوانی به هم خورد مانند :

قانع ترین - انقلابی تر و ...





( ادامه )

- ترکیبات اضافی ( صفت و مو صوف ) : زهاب – خلاب.
- اسامی علم مرکب ، متصل نوشته می شود : حسنعلی –  
دهخدا.
- واژه هایی نظیر : کز ( که از ) – کین ( که این ) و ...



□ از مصدر باب “ تفاعل ” کلمات ناقص بر وزن “ تفاعل ” می آید : تقاضی - تماشی ، که در فارسی به صورت تقاضا و تماشا نوشته می شود .



## فصل ۳ ؛ رعایت قواعد درست نویسی

۳-۲-۳ شیوه نگارش واژه های عربی در فارسی

( ادامه )

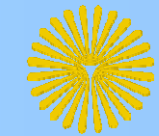
- ❑ مصادر باب “ مفاعلة ” بدین صورت نوشته می شود :  
معامله ، مجادله و ...
- ❑ در رسم الخط فارسی ، باب “ افعال ” بر وزن “ افاله ”  
می آید : اجاره – اشاره و یا بدل به “ ت ” می شود :  
اجابت .



( ادامه )

- باب تفعیل بر وزن “ تفعله ” می آید به صورت هاء غیر ملفوظ : تجربه – تبصره .
- قسمت نخست اسامی مرکب را به صورت ة می نویسند :  
حجة الاسلام ، آية الله .





( ادامه )

- تنوین در زبان فارسی وجود ندارد و به تبع زبان عربی به شکل اَ نوشته می شود : ابدأ .
- کلمات مختوم به همزه مانند “ استثناء ” ، دارای تنوین ، به شکل زیر نوشته می شود : استثنائاً .



دانشگاه پیام نور

## فصل ۳ ؛ رعایت قواعد درست نویسی

۳-۲-۴ برخورد با نحو عربی در فارسی

□ رواج ترکیباتی نظیر “مدارس عالیه ، ادارات تابعه ، امور مربوطه و ...” تحت تأثیر نحو عربی ، نوعی غلط نویسی را در زبان فارسی سبب شد .



( ادامه )

- بخش اول این گونه ترکیبات ، اگر جمع مکسر بود ، باید به جمع فارسی بدل کرد.
- از قسمت دوم نیز علامت تأنیث را برداشت : “ مدرسه های عالی ، اداره های تابع ، کارهای مربوط ” .



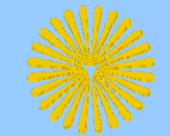
( ادامه )

□ ترکیباتی چون “ علی رغم ، بالمآل ، علی الاطلاق ، من جمله ، فی الحقیقة و... ” ، بهتر است با حرف اضافه فارسی به کار برد : “ بر رغم ، در مآل ، بر اطلاق ، از جمله ، در حقیقت و... ”





- نشانه های جمع در زبان فارسی عبارتند از : ان - ها - ات - ین - ون - .
- از این میان “ ان - ها ” فارسی است و بقیه عربی . جمع های مکسر نیز از عربی وارد زبان فارسی شده است .



( ادامه )

① ان – ها

□ “ ان ” نشانه جمع ذی روح ( جاندار ) و “ ها ” نشانه جمع غیر ذی روح است :

□ دانشجویان – مردمان – جوانان و ...

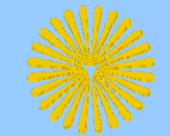
□ درخت ها – سنگ ها – کاروان ها و ...





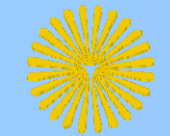
( ادامه )

□ گاهی عدم همنشینی برخی از صوت ها در کنار هم ، مانع از اجرای قاعده می شود . مثلاً کلمه انسان را که ذی روح است با “ ها ” جمع می بندند : انسان ها .



( ادامه )

□ گاهی برای تشخیص و حالت انسانی بخشیدن به غیر ذی روح ، کاربرد صیغه جمع نه تنها جایز بلکه بهتر است :  
“ ستارگان چشمک می زدند . ”



( ادامه )

② جمع به “ ات ” و “ ها ”

□ اسامی مشتق از عربی که به “ ه ” غیر ملفوظ مختوم باشد

، پس از حذف حرف اخیر می تواند “ ات ” جمع بگیرد :

✓ ثمره – ثمرات ، تعلیقه – تعلیقات ، استعاره – استعارات .



( ادامه )

□ کلمات عربی بیش از سه حرفی ، می تواند “ ات ” جمع

بگیرد : بیان - بیانات ، احساس - احساسات ، و...

□ برخی از واژه های فارسی را نیز به “ ات ” جمع می بندند :

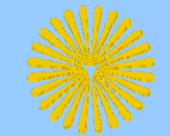
باغ - باغات ، مایع - مایعات و ...





( ادامه )

□ در اعمال نشانه جمع فارسی “ها” بر کلمات عربی ، باید خوش آوایی یا بد آوایی واژگان را هنگام الصاق “ها” یا “ات” مد نظر داشت . مثلاً “تعلیمها” نا خوشایندتر از “تعلیمات” است .



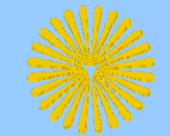
□ امروزه به تأثیر ترجمه ، نوعی اسم جمع وارد فارسی شده است که “ ات ” عربی به آخر آن ها ملحق می شود . این واژگان ترجمه کلمات مفرد فرنگی است :

تظاهرات ( Manifestation )  
واردات ( Importation )

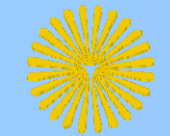




- ③ جمع به “ین” و “ون”
- جانداران ذی شعور ، اگر اصل نام آنان عربی باشد ، طبق همین قاعده جمع بسته می شود : “ معلمین ، روحانیون .
- در فارسی بهتر است که با “ان” جمع بسته شود : معلمان .



- ✓ در متون کلاسیک فارسی ، هنگام جمع بستن اسم ها ، بیشتر از “ ان ” استفاده می کرده اند :
- ✓ “ پیغمبر و یاران بر مشرکان مکه ظفر یافتند . ” ( تاریخ نامه طبری ) .
- ✓ “ پای استدلالیان چوبین بود ” ( مثنوی )



- در زبان فارسی برخی از واژگان از نظر ظاهر مفرد ؛ ولی از حیث مفهوم جمع است مانند : مردم ، لشکر .
- همین کلمات را می توان دوباره جمع بست : مردمان ، لشکر ها .

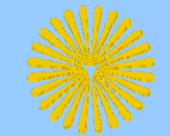


- جمع در جمع در زبان فارسی وجود ندارد و مخصوص زبان عربی است .
- در زبان فارسی نیز ، جمع های عربی را با نشانه های فارسی دوباره جمع بسته اند مانند : اعمال ها ، آمال ها و...





- اخیراً تعداد دیگری از کلمات جمع را به “ ات ” و به ندرت به “ ها ، ان ” جمع بسته اند : احوالات ، اسباب ها ، و...
- در این مورد به کار بردن شکل جمع عربی این واژگان بهتر است : ارکان ، احوال ، اعیان و ...



✓ در باب جمع به نشانه های غیر فارسی

✓ مسأله را باید به ذوق نویسنده و میزان دانش او از علم زبان شناسی و آواشناسی یا حس زیبا شناختی او موکول کرد .





- جای “ را ” به عنوان علامت مفعول صریح ، پس از مفعول است :
- “ علی کتاب را امانت داد.”
- “ را ” به عنوان حرف اضافه شیوه متون کهن است :
- “ او را گفتم.”



- در نقل قول غیر مستقیم مثلاً می نویسیم :
- به من گفت که می خواهد در کنگره تحقیقاتی شرکت کند .
- همین قول به صورت مستقیم بدین شکل در می آید :
- “ می خواهم در کنگره تحقیقاتی شرکت کنم . ”



□ جملات طولانی باعث بروز مشکلات فراوان برای نویسنده تازه کار و نیز دیر فهمی خوانندگان می شود ، به خصوص که از **واو عطف** یا **که** موصول استفاده شده باشد.



□ جمله ؛

“ او به من این توصیه را که همواره در زندگی کوشا باشم کرده است .”

□ می توان بدین صورت کوتاه کرد : “ او به من توصیه کرد ، همواره در زندگی کوشا باشم .”





□ جملات معترضه ، فهم مقصود را دشوار می سازد :  
“ رفاعیان با آن تردستی ها که نشان می دادند و در آتش  
رفتتها و مارخوردن ها ، جنگجویان ساده دل دوستدار  
کارهایی را که از شمشیر ساخته نیست ، می فریفتند.”



دانشگاه پیام نور

## فصل ۳ ؛ رعایت قواعد درست نویسی

۳-۳-۲ پرهیز از جمله سازی طولانی

□ یکی از علل درازنویسی مربوط به ترجمه از انگلیسی است.

در این زبان کلمه های WHERE , WHEN, WHO  
WHOM , WHICH , WHAT , THAT به عنوان  
موصول ، در فارسی به “ که ” ترجمه می شود .





□ از تکرار “ است ” به عنوان رابطه در جملات اسمی باید دوری کرد و باید از رابطه های دیگر بهره گرفت و یا به جای جمله های اسمی ، از جمله های فعلی استفاده نمود .



- از این کاربرد ها بپرهیزید :
- ① : بوالهوس ، بوالفضول .
- ② : سالیانه ، ماهیانه و امثال این ها .
- ③ : ناهنجار ، ناهنگام و موارد مشابه .
- ④ : استعمال مصادر جعلی : انا نیت ، مکتبیت و...
- ⑤ : واژه های فرنگی : فرمالیته ، ویزا و...



- به جای آئین و آئینه ، بنویسید : آیین ، آینه .
- به جای عربی- “ علی رغم ، ان شاء الله و... ” بنویسید :  
بر رغم ، اگر خدا بخواهد .
- “ را ” جدا نوشته می شود : این را ، تو را . “ مرا ”  
استثناست .



- ✓ “هیچ” در مواردی که قید است باید جدا نوشته شود :
- هیچ نگفت .
- ✓ “که ، چه” همواره منفصل نوشته می شود : چه گویم ؟
- چه کار کنم ؟
- ✓ “می” را جدا بنویسید : می رود ، می گفت .





دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

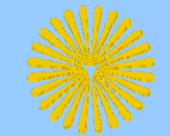
فصل چهارم

# بند ( پاراگراف )





□ آشنایی با طرز درست پاراگراف بندی.



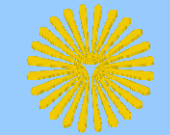
- ضرورت رعایت جهات ادبی ، روانی و منطقی پاراگراف بندی را توضیح دهید .
- تعریف مناسب بند را بنویسید .
- در پاراگراف بندی یک متن مهارت بیابید .
- چگونگی دستورمند کردن پاراگراف بندی را شرح دهید .



- رعایت پاراگراف بندی ( بند ) از دو نظر ضروری است :
- ① زیبایی ظاهر صفحه و تأثیر نیک روانی موضوع .
- ② پیروی از منطق گفتار .



- تعریف پاراگراف :
- “ گذرگاه اندیشه نویسنده است که برای رسیدن به سرمنزل به ناچار از آن می گذرد .
- پاراگراف حکم توقف گاهی را دارد که ماندن در آن برای تجدید قوا لازم است .



□ دستورمند کردن پاراگراف بندی :

- ① هر جا اندیشه تازه ای مرتبط با کل موضوع طرح شده پیش آید ، باید بند تازه ای را آغاز کرد .
- ② هر جا توصیف یا مورد توصیف عوض می شود ، پاراگراف باید عوض شود .





- ③ در داستان و نمایشنامه ، وقتی دیالوگ ها و سخن شخصیت ها عوض شود ، بند جدیدی آغاز می شود.
- ④ بندها ، تبصره های قوانین ، بخشنامه ها ، آیین نامه ها ، اعلامیه ها ، و نظایر هر کدام ، در بند تازه ای آغاز می شود.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل پنجم

عدد و طرز نگارش آن



دانشگاه پیام نور

## فصل ۵ ؛ عدد و طرز نگارش آن

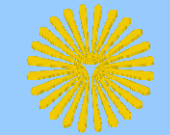
هدف کلی این فصل

□ نگارش درست اعداد در متن غیر علمی.



## هدفهای رفتاری

- مواردی که اعداد به صورت حرف یا رقم نوشته می شود ، ذکر کنید .
- موارد درست را از بین نمونه های ارائه شده تشخیص دهید .
- در نگارش درست اعداد ، مهارت پیدا کنید .



- ① اعدادی که در وسط اجزای آن “ و ” نمی آید ، با حروف نوشته می شود : یازده ، بیست و ...
- ② عددهای ترکیبی که در وسط دو بخش آن “ و ” قرار می گیرد با رقم نوشته می شود : ۲۲ ، ۱۳۷ ، ۵۴۹ .





③ عددی که در آغاز جمله واقع شده باشد ، با حروف و بقیه اعداد جمله با رقم نوشته می شود مانند : هشت کتاب و ۳ قلم ۱۴ دفتر خریدم .



- شماره راه ها ، خیابان ها ، کوچه ها به صورت عدد ترتیبی و با حروف نوشته می شود : خیابان سوم .
- جهت منع از اشتباه و نیز دخل و تصرف ، می توان عدد را با حروف نوشت مانند تاریخ چک ها ، سفته ها و...



□ عددهای ترتیبی نظیر پانزدهم ، یکم ، نوزدهم ، نیز قرن ها و سده ها و دهه ها مانند : قرن بیستم ، سده سوم با حروف نوشته می شود .



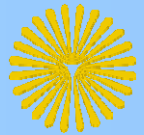
- شماره شناسنامه ، تاریخ تولد ، صفحه کتاب ، شماره تلفن ، منزل و...
- شماره ساختمان و بلوک ساختمانی : بلوک ۱۰ .
- شماره دارای نشانه اختصاری : ج ۱۲ ، ص ۲۵ ، CC ۲ .





- شماره های تابع بدون فاصله و نشانه نوشته می شود :  
چک شماره ۲۴۶۸۲۱ .
- تاریخ تولد و فوت به ترتیب از راست به چپ نوشته می شود : فردوسی ( ۳۲۹ – ۴۱۱ هـ . ق . )





□ برای نشان دادن شماره های متوالی ، شماره آغاز در سمت راست و شماره آخر پس از خط فاصله و در سمت چپ نوشته می شود : کتاب از کوچه رندان ، ص ۲۵-۳۶ .



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل ششم

# مراحل نگارش



دانشگاه پیام نور

## فصل ۶ ؛ مراحل نگارش

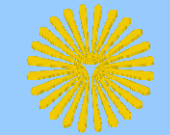
هدف کلی این فصل

□ تعریف نگارش درست ، محکم و مفید معنی.



□ مراحل نگارش عبارتند از :

- ✓ تعیین هدف.
- ✓ انتخاب موضوع.
- ✓ مطالعه ، تحقیق و گردآوری مطالب.
- ✓ تهیه طرح و تنظیم موضوع سخن.
- ✓ نگارش و شیوه بیان معانی.
- ✓ وحدت موضوع.
- ✓ ساده نویسی.
- ✓ آرایش کلام.



□ هدف های نگارش عبارتند از :

- ① اشاعه دانش ، هنر و آگاهی.
- ② سهم کردن دیگران در غم و شادی مردم که نویسنده عضوی از آنان است.
- ③ اصلاح و بهبود جامعه از طریق آموزش های لازم.





- ④ طرح سؤال های حاصل از زیستن و فکر کردن.
- ⑤ تعمیق تفکر و وسعت بخشیدن به طرز دید.
- ⑥ تعمق در حیات و روابط انسانی.
- ⑦ تعیین هویت برای انسان.
- ⑧ کاوش و جستجو در مظاهر حیات.



- موضوع مسأله ای است در حوزه تحقیق که خود را بر نویسنده تحمیل می کند .
- موضوع در طول مطالعه ، تجربه و متناسب با آگاهی پدید می آید و به دلیل پیچیده بودن نیاز به واریسی دارد .



- کسب مزایایی برای انتخاب “ موضوع ”:
- ✓ کنجکاوی در جهان ، متون ، افکار و اندیشه ها.
- ✓ طرح سوالات مناسب با موضوع.
- ✓ حذف سوالات زاید.
- ✓ آگاهی نسبت به ابهام و پیچیدگی.
- ✓ نو بودن نسبی موضوع.



- قدم اول در تحقیق ، مطالعه آثار پیشینیان است و در واقع جستجو را از بنیاد باید آغاز کرد.
- مرحله بعد مراجعه به دایرةالمعارف ها و مجلات علمی ، متناسب با موضوع است.



- گردآوری منابع هر تحقیق شامل دو مرحله است:
- ① مرحله سند گزینی ( جمع آوری آثار مرتبط با موضوع ).
- ② مرحله به گزینی اسناد ( انتخاب علمی ترین و دقیق ترین اثر ).





## فصل ۶ ؛ مراحل نگارش

۴-۱-۶ تهیه طرح و تنظیم موضوع سخن

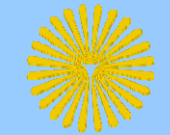
- طرح ، شبیه به خطوطی است که نقاش روی بوم نقاشی می کشد .
- هر موضوعی به تناسب خود ، طرحی لازم دارد .
- هر موضوعی باید به شکل یک پدیده تجزیه و تحلیل شود .



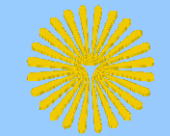
## فصل ۶ ؛ مراحل نگارش

۵-۱-۶ نگارش و شیوه بیان معانی

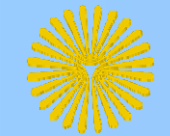
- مقصود از شیوه بیان معانی ، مجموعه قواعد رعایت موارد سبکی ، لحن و نوع نگارش است.
- احاطه کامل به موضوع ، مطالعه دقیق آن ، قدرت تلفیق اطلاعات و... به انتقال مطلب کمک می کند.



- رعایت وحدت موضوع ، در تفهیم صحیح مطلب کمک می کند.
- رعایت اصل علیّت به ما کمک می کند تا وحدت موضوع را حفظ کنیم چون ما را از زیاده گویی برحذر می دارد.



- ساده نویسی را باید در برابر پیچیده نویسی به کار برد .
- پیچیده نوشتن از دو علت ناشی می شود :
  - ① عدم احاطه و تسلط کافی به موضوع .
  - ② استعمال واژگان مرده و انتخاب سبکی مغلق و پیچیده .



- مواردی که نوشته را از حد ساده نویسی خارج می کند:
- ① افراط و تفریط در وابستگی به واژگان فارسی سره ، عربی و غربی.
- ② عدم رعایت ساختار نحوی زبان فارسی .





### □ آرایش کلام یعنی؛

- ✓ انتخاب واژگان صحیح و متناسب با موضوع.
- ✓ حذف مترادفات بیهوده.
- ✓ انتخاب دقیق اصطلاحات.
- ✓ پرهیز از تکرار رابطه ها و افعال نزدیک به هم.
- ✓ پرهیز از استعمال وجه وصفی.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل هفتم

# نثر از دیدگاه سبک



□ آشنایی با سبک و شیوه بیان و طرز نگارش.



## فصل ۷ ؛ نثر از دیدگاه سبک

### ۷-۱ معنی لغوی سبک و ستیل از دیدگاه‌های گوناگون

- سبک در لغت به معنی گداختن و ریختن زر و نقره است.
- ادباء، سبک را مجازاً به معنی طرز خاصی از نظم یا نثر استعمال کرده اند و آن را در برابر Style نهاده اند.



دانشگاه پیام نور

## فصل ۷ ؛ نثر از دیدگاه سبک

۷-۱ معنی لغوی سبک و ستیل از دیدگاههای گوناگون

- “ ستیل ” در غرب از لغت “ ستیلوس ” یونانی مأخوذ است  
به معنی ستون .
- در عرف ادب ، ستیل از لحاظ مشخصات و وجوه امتیازی  
که نسبت به هنرهای زیبای مشابه دارد ، مطالعه می شود .





دانشگاه پیام نور

## فصل ۷ ؛ نثر از دیدگاه سبک

۷-۱ معنی لغوی سبک و ستیل از دیدگاههای گوناگون

□ “ستیلوس” *Stilus* در زبان یونانی به آلتی فلزی یا چوبی اطلاق می شده که در روزگاران قدیم حروف و کلمات را به وسیله آن بر روی الواح مومی نقش می کرده اند.



- سبک در ادبیات ؛ روش خاص ادراک و بیان افکار به وسیله ترکیب کلمات و انتخاب الفاظ و تعبیر است.
- در معنی عام ؛ تحقق ادبی یک نوع ادراک در جهان که خصایص اصلی محصول خویش را مشخص می سازد .



دانشگاه پیام نور

## فصل ۷ ؛ نثر از دیدگاه سبک

۷-۱-۱ معنی لغوی سبک و ستیل از دیدگاه های گوناگون

□ سبک دارای در موضوع است:

✓ فکر یا معنی.

✓ شکل یا صورت.

□ سبک ، انواع ادبی نیست. “ ارسطو ” می گوید : “ به اندازه

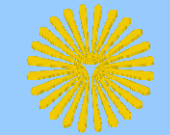
انواع مختلف ادبی ، سبک های گوناگون وجود دارد. ”



## فصل ۷ ؛ نثر از دیدگاه سبک

۷-۱ معنی لغوی سبک و ستیل از دیدگاه های گوناگون

- از معروف ترین بحث ها راجع به “ سبک ” خطابه بوفن است که می گوید :
- سبک نظمی است که در اندیشه مردم پدید می آید.
- آن چه سبک را فاخر می کند ، اندیشه فاخر است.



- سبک در آثار قدما سه نوع است:
- ① سبک ساده که سبکی روشن است.
- ② سبک بلند که سبکی مبالغه آمیز است.
- ③ سبک معتدل که حد وسط بین سبک ساده و عالی است.





دانشگاه پیام نور

## فصل ۷ ؛ نثر از دیدگاه سبک

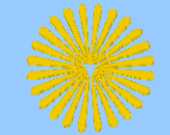
۷-۲ طبقه بندی سبک نثر فارسی

□ نثر فارسی به سه سبک تقسیم شده است:

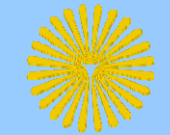
✓ نثر مرسل

✓ نثر موزون

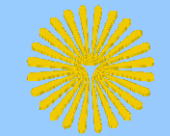
✓ نثر مصنوع ادبی



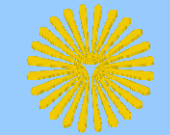
- ✓ نثر مرسل از صنایع لفظی و معنوی ادبی و وزن و متعلقات آن خالی است.
- ✓ نقطه مقابل شعر است.
- ✓ مبتنی است بر شیوه زبان گفتگو.
- ✓ سادگی و صراحت دارد.
- ✓ در قرن چهارم و پنجم هـ . رواج داشت.



- ✓ نثر موزون نوعی از نثر آهنگین است که در آن کلام به بندهای کوتاه چند هجایی متساوی تقسیم می گردد.
- ✓ دنباله شعر هجایی است.
- ✓ سخنان خواجه عبدا... و ابوسعید ابوالخیر بدین شیوه است.



- نثر مصنوع ، آراسته و مزین به صنایع مختلف لفظی و معنوی است .
- ویژگی های آن :
  - ✓ اطناب
  - ✓ شواهد از امثال و اشعار فارسی و عربی
  - ✓ به کار بردن اصطلاحات علوم مختلف
  - ✓ استناد به آیات و احادیث



□ در بررسی های سبکی ، سبک نویسندگان از جهات ؛

✓ نوع نگرش

✓ جهان بینی

✓ درونمایه های آثار

✓ ساختارهای نوعی

✓ زیباشناسی و فکری

معین می شود . بنابراین لازم است آگاهی هایی درباره  
طبقه بندی سبک در غرب داشته باشیم .





- سبک خوب عبارت است از : وضوح ، رسایی ، ساختمان نحوی منظم .
- ملاحظات زیباییشناسی در موضوع سبک خوب دخیل است .
- “ بوفن ” می گوید : “ سبک ؛ یعنی خود نویسنده ” . پس باید نویسنده خود را بیازماید .



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

## فصل هشتم

# انواع تشریح



□ آشنایی با انواع نثر و شیوه نگارش هر یک .



□ “ نثر تشریحی ” :

✓ نوشته ای است که در آن احساس و عاطفه نقشی ندارد ؛  
بلکه حاصل تجربه نویسنده است .

□ “ نثر توصیفی ” :

✓ نوشته ای است که احساسات و عواطف نویسنده در آن  
دخیل است .



- تخیل و توصیف :
- توصیف می تواند هم در قالب داستان و نمایشنامه باشد و هم در قالب قطعه ادبی یا شبه مقاله.
- در هر دو قالب ، قدرت تخیل بسیار ضروری است .





- نثر اثباتی در مقابل نثر توصیفی است .
- مقالات علمی ، تحقیقی و اجتماعی ، جزء نثرهای اثباتی اند .
- ویژگی آن ، دور شدن از برخورد عاطفی با مسایل است .
- ذوق ، احساس و عاطفه در آن نقش حیاتی ندارد .



## فصل ۸ ؛ انواع نثر

۸-۲ نثر اثباتی

- تمام تألیف ها ، مقاله ها و آثاری که در آن ها موضوع علمی طرح شده است ، جزء نثر اثباتی اند.
- نثرهای اثباتی در علوم :
  - ✓ تاریخ
  - ✓ فلسفه
  - ✓ جغرافیا
  - ✓ جامعه شناسی
  - ✓ روانشناسی
  - نمود دارد.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل نهم

# مقاله نویسی



دانشگاه پیام نور

## فصل ۹ ؛ مقاله نویسی

هدف کلی این فصل

□ آشنایی با نحوه تهیه و تدوین مقاله علمی.



- “دهخدا” در ذیل مقاله می نویسد :
- یک مطلب نوشته در روزنامه ، یا نوشته ای که دربارهٔ موضوعی خاص نویسند و در روزنامه یا مجله چاپ کنند.
- مقالات علمی در مجلات تخصصی چاپ می شود.





- تعریف پژوهش :
- عبارت از تلاشی است برای کشف حقیقتی که تا کنون معلوم نبوده ، یا بسط و گسترش حقیقتی است که با ابهام و کج فهمی همراه بوده است.
- پژوهش دو جنبه دارد :
  - ① نو جویی.
  - ② نو گستری.



- جنبه نو جویی پژوهش :
- محقق سعی می کند به معلومی دست بیابد که نزد دیگران مجهول است.
- جنبه نو گستری پژوهش :
- محقق به بسط و تفصیل و ابهام زدایی و تصحیح استنباط پژوهشگران می پردازد.



- هر تحقیقی ، نیازمند نوعی بحث استدلال و استنتاج است.
  - روش های سه گانه استدلال ؛
    - ✓ قیاسی
    - ✓ استقرایی
    - ✓ تمثیلی یا همانندی
- و انطباق یکی از آنها با موضوع تحقیق کار پژوهش را آسان می کند.



- چهارچوب مقاله عبارت است از ؛
  - ✓ مقدمه ، تنه ، نتیجه .
- ویژگی های مقاله علمی ؛
  - ✓ اصل اختصار
  - ✓ آوردن شواهد و مثال های کافی
  - ✓ تکیه بر اصل علیّت
  - ✓ رعایت اساس خردگرایی و پیروی از استدلال های منطقی.





- در مقالات تحقیقی باید از برخورد عاطفی با موضوع خودداری کرد.
- ذکر منابع:
  - ✓ نام مؤلف یا مترجم
  - ✓ نام کتاب
  - ✓ نوبت چاپ
  - ✓ نام ناشر
  - ✓ محل نشر و سال نشر .





- موضوعات بکر مقاله دارای فوایدی است:
- ① سودمند باشد و مورد حس کمال یابی گردد.
- ② با استنباطی نو ، مکمل آرای گذشتگان باشد.
- ③ از هر نوع ابهامی بری باشد.
- ④ برآورنده نیازهای مادی و معنوی باشد.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل دهم

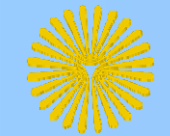
# زیبان معیار



□ زبان معیار در برابر انواع لهجه ها ، زبان گفتار و کاربرد هر کدام.



- واژه “ معیار ” در مقابل “ استاندارد ” به کار می رود.
- متخصصان جامعه شناسی می گویند که زبان معیار به عنوان بهترین و مؤثرترین وسیله ارتباط میان جوامع است.



- ملاک معیار بودن زبان از نظر “گاروین” و “ماتیو”:

  - ① خصوصیات ذاتی زبان معیار
  - ② نقش های زبان معیار در محدوده فرهنگ یک جامعه زبانی.
  - ③ نظر جامعه نسبت به زبان معیار.





- مهمترین خصایص ذاتی زبان معیار ؛
  - ✓ تثبیت شدگی همراه با انعطاف آن ( از طرف محافل صلاحیت دار مدون باشد.)
  - ✓ پختگی آن از نظر علمی و فرهنگی ( برای بیان مقاصد علمی.)



□ نقشهای زبان معیار؛

① متحد کننده .

② متمایز کننده .

③ اعتبار دهنده .

④ مرجعیت .

□ نظر جامعه نسبت به زبان معیار ؛ ( ۱ ) : وفاداری نسبت به آن .  
( ۲ ) وقوف به اصول و هنجارها . ( ۳ ) : وفاداری نسبت به آن .



- “ زبان معیار ، زبانی است که ورای لهجه های محلی و اجتماعی رایج در یک کشور قرار دارد و وسیله ارتباط اجتماعی و علمی و ادبی افراد جامعه است .
- مرجع صورت های درست و غلط در زبان است .



- تثبیت و تدوین :
- ✓ ایجاد ارتباط بهتر و آسان تر و جلوگیری از آشفتگی و دخالت های فردی .
- فارسی نوشتاری و گفتاری :
- ✓ نوشته های علمی ، نامه های اداری و رسمی ، برنامه های رادیو و تلویزیون و... به زبان نوشتاری است .





- معیار فارسی گفتاری ، گفتار تهرانی است.
- گونه علمی ؛
- ✓ مخصوص بیان موضوعات علمی به معنی اعم است.
- گونه رادیو ، تلویزیون ؛
- ✓ به سبب مخاطب بودن عامه مردم ، پروردگی گونه علمی را ندارد.





- گونه ادبی زبان ؛
- ✓ به دو گونه شعر و نثر تقسیم می شود .
- ✓ ویژگی اصلی زبان شعر “ زیبایی آفرینی ” است .
- ✓ در نثر عدول از زبان معیار بیشتر به چشم می خورد چون دارای تنوع سبکی بیشتری است .

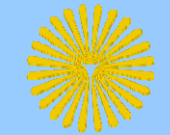


دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل یازدهم

# عوامل مؤثر در نگارش



دانشگاه پیام نور

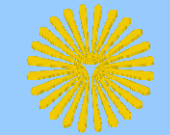
## فصل ۱۱ ؛ عوامل مؤثر در نگارش

هدف کلی این فصل

- آشنایی با شیوه درست مطالعه ، یادداشت برداری ،  
خاطره نویسی ، سفرنامه نویسی.



- مطالعه ؛ یعنی به دقت نگرستن در چیزی برای وقوف بدان.
- تعمق در ژرفای آثار برگزیده ، انتخاب احسن و مطالعه آثار زبده ، روش صحیح مطالعه است.



□ عوامل مؤثر تسریع در مطالعه :

✓ محیط مساعد برای مطالعه ،

✓ تمرکز

✓ پرهیز از مطالعه بی وقفه ،

✓ اجتناب از بلند خوانی یا لب خوانی

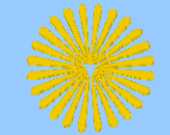
✓ تکیه روی واژه های کلیدی

✓ یادداشت برداری





- یکی از راههای تقویت نویسندگی ، ثبت خاطرات است .
- نوشتن خاطرات براساس اصول و ضوابط ، ارزشمند است .
- خاطرات ثبت لحظه به لحظه وقایع نیست ؛ بلکه محصولی از یادداشت هاست .



- ❑ سفرنامه نویسی آمیزه ای از تمام نکاتی است که در اثنای سفر حاصل می شود .
- ❑ اهداف سفرنامه نویسی ؛
  - ✓ یافتن جهانی بهتر
  - ✓ شعوری گرانبها تر
  - ✓ تسخیر نعمت
  - ✓ پاسخ به حس کنجکاوی
- ❑ قدیم ترین سفرنامه = سفر نامه ناصر خسرو.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل دوازدهم

# خلاصه نویسی



دانشگاه پیام نور

## فصل ۱۲ ؛ خلاصه نویسی

هدف کلی این فصل

□ آشنایی با شیوه خلاصه نویسی و خلاصه کردن کتاب ،  
مقاله و نوشته های دیگر.



- رعایت اصل اختصار در نوشتن ، مانع از اطناب مخل می شود .
- نکته مهم در خلاصه نویسی ، تلخیص مطالب کتاب یا مقاله جهت حفظ ، ضبط یا درج در تحقیق است .





- هر متنی را می توان تلخیص کرد .
- در تلخیص ، نسبت دقیق بین تعداد صفحات ، سطور و کلمات صورت تلخیص شده با متن کامل ، برقرار باشد .
- از ذکر موارد بدیهی خودداری کرد .



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

فصل سیزدهم

# نظم و نثر



دانشگاه پیام نور

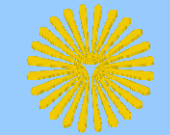
## فصل ۱۳ ؛ نظم و نثر

هدف کلی این فصل

□ شناخت حد فاصل شعر و نثر.



- عوام معتقداند : “ موزون بودن سخن دلیل بر شعر بودن آن است.” ( ارسطو )
- ارسطو می گوید : “ کار شاعر ، تقلید و محاکات است ” .
- ارسطو موزون بودن سخن را دلیل بر شعر بودن نمی گیرد .



□ شمس قیس :

✓ “ نظم سخنی است اندیشیده ، مرتب ، معنوی ، موزون ، متکرر ، متساوی ، حروف آخرین آن به یکدیگر مانده.”

□ خواجه نصیر :

✓ “ شعر کلامی است مخیل مؤلف از اقوالی موزون متساوی مقفی.”





## فصل ۱۳ ؛ نظم و نثر

۱۳-۲ مرز واقعی نظم و نثر

- نمی توان نظم و نثر را با محک “ وزن ” از هم جدا کرد.
- می توان سخن موزونی را که حرکت دارد و به سوی موسیقی می رود ، “ نظم ” گفت و خلاف آن را “ نثر ” نامید .



## فصل ۱۳ ؛ نظم و نثر

۱۳-۲ مرز واقعی نظم و نثر

□ تفاوت شعر و نثر :

- ① وزن برای شعر امری الزامی است.
- ② برخورد شعر با قضایا، عاطفی است.
- ③ اساس شعر بر خیال انگیزی است.
- ④ نثر آموختنی است ؛ ولی اساس شعر بر استعداد و فطرت است.



- هدف از تعمق در ویژگی های نظم و نثر ؛
  - ✓ احساساتی بودن ،
  - ✓ خیال انگیزی ،
  - ✓ برخورد عاطفی با قضایا ؛
  - ✓ نمی تواند زبان خوبی برای بیان نوشته های علمی – تحقیقی ، اداری یا رسمی باشد.

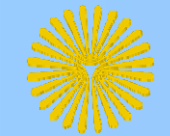


دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

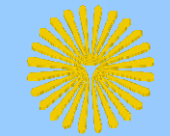
## فصل چهاردهم

# زبان و واژگان عامیانه و نگارش



□ آشنایی با دلایل تمایل به ساده گرایی در نگارش و مطرح شدن عامه مردم در عرصه ادبیات و ورود لغات عامیانه در نثر، شناخت حدود و ابعاد واژگان عامیانه در ادبیات .





□ زبان مکالمه با انواع نثرهای موجود در ادبیات تفاوت دارد.

□ این تفاوت در ؛

✓ تلفظ واژه

✓ انتخاب واژه

✓ از نظر نحوی و استعمال لغات است.



## فصل ۱۴ ؛ زبان و واژگان عامیانه و نگارش

۱۴-۲ تمایل به ساده نویسی در دوره مشروطیت

□ تمایل به ساده گرایی در دوره مشروطیت ، ناشی از نیازهای جدید و خواست های ؛

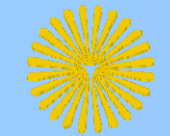
✓ اجتماعی

✓ سیاسی

✓ فرهنگی

بود.

□ در این دوره ، دو نوع زبان نگارش پدید آمد : زبان علوم ،  
زبان ادب .



- زبان علوم ؛  
✓ با استفاده از مصطلحات خاص هر رشته توسعه یافت.
- زبان ادب ؛  
✓ توجه به زبان عامیانه در نثر رواج یافت.
- نیازهای موجود ، نثر را از شکل گرایي به محتوا گرایي سوق داد.



- هر چه نوشته ها ادبی تر و علمی تر باشد ، زبان نگارش از واژگان عامیانه دور می شود.
- در نوشته های علمی ، بیشتر از اصطلاحات ، و در نوشته های ادبی اغلب از مفاهیم مجازی استفاده می گردد.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

## فصل پانزدهم

عفت قلم





دانشگاه پیام نور

## فصل ۱۵ ؛ عفت قلم

هدف کلی این فصل

□ تشخیص ارزش قلم و احساس مسؤلیت نویسنده آن



## فصل ۱۵ ؛ عفت قلم

۱-۱۵ عفت قلم یعنی چه ؟

- مقصود از عفت قلم ، عفت صاحب قلم است.
- هیچ آفتی بدتر از آفت لجام گسیختگی قلم نیست.
- عفت قلم ؛ یعنی مراقبت از زبان.



### □ عوامل بی عفتی قلم ؛

- ✓ ناپختگی و کم سوادی نویسنده .
- ✓ داشتن روح و اندیشه پلید .
- ✓ نداشتن ادب و تربیت خانوادگی .
- ✓ نداشتن ذهن منطقی .
- ✓ کبر و غرور .
- ✓ عجله و فضل فروشی .



- رعایت عفت قلم ، نیازمند تمرین است.
- نویسندگان باید برخوردی انسانی با محققان عرصهٔ تعلیم و تربیت داشته باشند.
- ارزش قلم ، در بیداری مردم ، روشنگری افکار و تعالی قلم هاست.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

## فصل شانزدهم

آشنایی با شیوه تنظیم مطالب رساله





دانشگاه پیام نور

## فصل ۱۶ ؛ آشنایی با شیوه تنظیم مطالب رساله

هدف کلی این فصل

□ آشنایی با چگونگی تدوین رساله تحقیقی.



## فصل ۱۶ ؛ آشنایی با شیوه تنظیم مطالب رساله

۱۶-۱ کلیات

- طرح ارایه شده باید ؛
- ✓ از نظر مضمون ، یکپارچه
- ✓ از لحاظ حرکت ، منظم
- ✓ از حیث نتیجه ، منطقی
- ✓ از نظر صوری ، آراسته
- ✓ مطالب آن سلسله وار باشد.



## فصل ۱۶ ؛ آشنایی با شیوه تنظیم مطالب رساله

۱۶-۲ نظام حاکم بر تدوین کتاب و تعریف اصطلاحات

۱۶-۲-۱ عنوان

□ هر نوشته ای عنوانی دارد با ویژگی های ذیل ؛

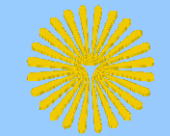
① مضمون اصلی نوشته را برساند.

② طولانی نباشد.

③ گیرا و گوشنواز باشد.

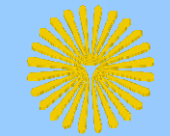
④ مقداری ابهام داشته باشد.

□ عنوان گذاری ظرافت خاصی دارد و به سلیقه مربوط است.



- فهرست مطالب ، راهنمای اجزای متشکله کتاب است از آغاز تا پایان .
- فهرست ، خواننده را به موضوع مورد نظر راهنمایی می کند.
- فهرست در آغاز کتاب و پس از عنوان نوشته می شود.

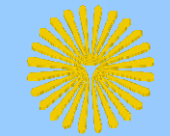




## □ دیباچه اصطلاحاً ؛

✓ عبارت است از سخن کوتاهی در آغاز تألیف که مؤلف در آن اثر خویش را با زبانی فشرده و رسا معرفی می کند.





□ نگارش دیباچه ، جز در ؛

✓ داستان

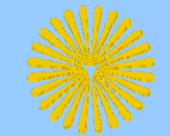
✓ نمایشنامه

✓ مقاله

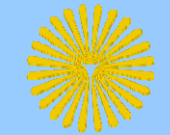
در سایر تألیف ها امری لازم است .

□ دیباچه در عین ارتباط با متن ، لزوماً وابسته بدان نیست و

حتی می تواند وجود نداشته باشد.



- در داستان ، نمایشنامه و مقاله ، دیباچه را نمی توان از متن اصلی جدا کرد.
- دیباچه محکی است که خواننده ، ارزش درون متن را بدان می سنجد و با آن آشنا می شود.



- در دیباچه مسایلی از قبیل ؛
  - ✓ انگیزه نویسنده در تدوین اثر
  - ✓ پیشینه تحقیق
  - ✓ مزیت اثر حاضر نسبت به تحقیقات گذشته
  - ✓ سودمندی های احتمالی
  - ✓ اهمیت کار انجام گرفته و مدت زمان تألیف
- مطرح می شود.



□ دیباچه کتب تصحیح انتقادی دارای ؛

✓ معرفی نسخه های خطی

✓ شیوه کتابت

✓ قدمت نسخه ها

✓ روش تحقیق است .

□ به دیباچه ای که متخصصان هر رشته برای مؤلف آن

دیباچه می نویسند ، “ تقریظ ” گویند .





- محصول کوشش های مؤلف ، در متن اصلی کتاب می آید.
- متن به بخش ها و فصل های متعددی تقسیم می شود و هر کدام عنوان فرعی می یابد.
- بخش ها و فصل ها ، بررسی قضیه از زوایای مختلف است.

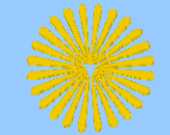




## فصل ۱۶ ؛ آشنایی با شیوه تنظیم مطالب رساله

۴-۲-۱۶ متن اصلی کتاب

- بیشترین دقایق شیوه های نگارش ، باید در متن اصلی اعمال شود.
- متن زمانی کامل است که مقصود نهایی از تألیف برای مؤلف روشن باشد و در پی اثبات نکته ای مشخص باشد.



### □ در تحریر متن ؛

✓ اتخاذ سبک متناسب با موضوع

✓ لحن متناسب با مخاطب

✓ واژگان درخور با نوع مطلب

✓ بیان ساده

از مسایل مهم است.



□ متن اصلی در تألیفات علمی ، شامل ؛

✓ مقدمه

✓ طرح مطلب

✓ پیشینه تحقیق

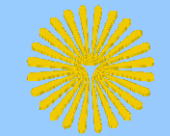
✓ انتقاد از پژوهش های پیشین

✓ ارایه نظریات جدید

✓ جمع بندی مطالب

✓ نتیجه گیری

است .



- توضیحات و معلومات روشنگر متن را “ تعلیقات ” گویند.
- تعلیقات شامل ؛
  - ✓ واژه های کهنه ، ترکیبات مجازی ، موارد دستوری و بلاغی
  - ✓ اماکن تاریخی و جغرافیایی
  - ✓ منشأ قصه ها و ضروب الامثال و... است .



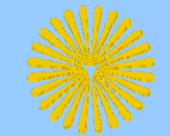


- تفاوت تعلیقات با پانوشت در این است که حجم اولی بسیار سنگین تر از دومی است .
- باید تعلیقات را از متن اصلی دور کرد و در پایان کتاب آورد .





- فهرست اعلام ، فهرستی است که در آن کلیه اسامی خاص موجود در متن اصلی کتاب به ترتیب الفبایی تنظیم می شود.
- اسامی خاص ، شامل اسامی افراد ، اماکن ، کتاب ها و ... است .



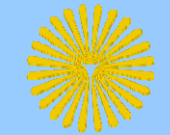
□ ضرورت فهرست اعلام :

① مشکل یافتن نام در کتاب های پر حجم .

② ارجاع فوری به نام مورد نظر .

③ ممانعت از اتلاف وقت .

□ در فهرست اعلام ، نخست نام فامیل و سپس نام کوچک آورده می شود.



- متناسب با رشد علوم ، واژگان نوینی در عرصه علمی و ادبی توسط مترجمان پدیدار شد ؛ به دو دلیل:
  - ① الگویی برای مترجمان آینده .
  - ② قضاوت درباره واژه انتخابی و یافتن معادل آن.



- فهرست مآخذ ، خواننده را در دانستن منابع مورد استفاده مؤلف یاری می کند .
- خواننده بدین وسیله ؛
  - ① اهمیت منابع ،
  - ② سال انتشار آن ها ،
  - ③ میزان برخورداری مؤلف از منابع را خواهد دانست .





□ روش های ذکر مآخذ :

- ① ذکر منبع ، پیش یا پس از نقل مطالب در داخل پرانتز.
- ② معرفی منبع به وسیله ستاره یا شماره در پاورقی.
- ③ گذاشتن شماره مسلسل در متن.
- ④ معرفی منابع در پایان .





□ نحوه ذکر مآخذ کتاب به ترتیب :

① نام خانوادگی و نام مؤلف ،

② نام کتاب ،

③ نام مترجم ،

④ نام ناشر ،

⑤ نوبت چاپ ،

⑥ مکان چاپ ،

⑦ تاریخ نشر .



- نشانه های اختصاری به منظور جلوگیری از تکرار و طولانی شدن مطالب ، در متن یا پی نوشت یا فهرست مآخذ ، مورد استفاده قرار می گیرد.
- ✓ مثلاً به جای “ رجوع کنید به ” می نویسند : ر.ک



## فصل ۱۶ ؛ آشنایی با شیوه تنظیم مطالب رساله

۱۰-۲-۱۶ نشانه های اختصاری

□ برخی نشانه های اختصاری:

✓ قس. = مقایسه کنید .

✓ م. ۷۵۳ هـ . ق. = متوفی به سال ۷۵۳ هجری قمری.

✓ ق.م. = قبل از میلاد.

□ پس از هر حرف که نشان اختصار است ، یک نقطه به

نشانه اسقاط چند حرف می آید.



دانشگاه پیام نور

# نگارش فارسی

پایان

ن